

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА

.....
теорія, методологія, інструментарій

ВИДАВНИЧИЙ ДІМ
«ІНЖЕК»

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний економічний університет

*Присвячується 80-річчю заснування
Харківського національного економічного університету*

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА: теорія, методологія, інструментарій

Навчальний посібник

Харків
ВД «ІНЖЕК»
2010

Рекомендовано до видання рішенням вченої ради
Харківського національного економічного університету (протокол № 7 від 25.05.2010 р.)

Рецензенти: **Алексєєв І. В.** – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів Національного університету «Львівська політехніка»;
Галушко О. С. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів Національного гірничого університету, Заслужений діяч науки і техніки України.
Федосов В. М. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана, Заслужений діяч науки і техніки України.

Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій. Навчальний посібник. / П 44 Під редакцією д-ра екон. наук, проф. Іванова Ю. Б., д-ра екон. наук, проф. Майбурова І. А. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. – 492 с. Укр. мова

Авторський колектив:

Ю. Б. Іванов, І. А. Майбуров, Г. О. Агарков, В. П. Вишневський, О. В. Вієцька, К. В. Давискіба, О. Д. Данілов, О. М. Десятнюк, Г. М. Дорожкіна, О. О. Єрмакова, В. В. Карпова, А. І. Крисоватий, О. В. Лук'яненко, В. М. Мельник, Т. В. Меркулова, О. Є. Найденко, О. І. Погорлецький, А. М. Соколовська, О. М. Тищенко, В. Д. Чекіна, К. І. Швабій, Т. Ф. Юткіна

ISBN 978-966-392-299-7

У навчальному посібнику, підготовленому провідними фахівцями України та Росії, розглянуті теоретичні та прикладні аспекти реалізації податкової політики. Визначені концептуальні засади реалізації в податковій політиці принципів ефективності та справедливості, вплив податкової політики на економічне зростання. Розкрито зміст інструментарію реалізації податкової політики й ключові проблеми реформування системи оподаткування, податкового адміністрування та протидії тіншовій економіці. Розглянуто проблеми розвитку податкової політики в умовах глобалізаційних процесів.

Рекомендовано для використання в навчальному процесі й для самостійної підготовки магістрів спеціальності «Оподаткування», інших спеціальностей напрямку «Фінанси і кредит». Видання призначене також для викладачів, аспірантів, науковців, слухачів системи післядипломної освіти, а також для фахівців-практиків, працівників податкових органів, аудиторів, податкових консультантів.

В учебном пособии, подготовленном ведущими специалистами Украины и России, рассмотрены теоретические и прикладные аспекты реализации налоговой политики. Определены концептуальные основы реализации в налоговой политике принципов эффективности и справедливости, влияние налоговой политики на экономический рост. Раскрыто содержание инструментария реализации налоговой политики, ключевые проблемы реформирования системы налогообложения, налогового администрирования и противодействия теневой экономике. Рассмотрены проблемы развития налоговой политики в условиях глобализации.

Рекомендовано для использования в учебном процессе и для самостоятельной подготовки магистров специальности «Налогообложение», других специальностей направления «Финансы и кредит». Издание предназначено также для преподавателей, аспирантов, научных работников, слушателей системы последипломного образования, а также для специалистов-практиков, работников налоговых органов, аудиторів, налоговых консультантов.

ББК 65.9(2)261.3

ISBN 978-966-392-299-7

© Колектив авторів, 2010

© ВД «ІНЖЕК», 2010

ЗМІСТ

Вступ	7
Розділ 1. Методологія формування податкової політики.....	13
1.1. Мета й завдання податкової політики.....	13
1.2. Податкова політика в системі державного регулювання економіки.....	27
1.3. Принципи державної податкової політики	33
1.4. Типи й методи податкової політики	43
1.5. Механізм реалізації податкової політики.....	51
1.6. Податкова політика в контексті теорії інституціоналізму	60
1.7. Податкові реформи як результат змін податкової політики	66
1.8. Податкова політика й макроекономічна нестабільність	71
Література для самостійної роботи до розділу 1	84
Розділ 2. Стратегічні орієнтири державної податкової політики.....	87
2.1. Ефективна податкова політика.....	87
2.2. Справедлива податкова політика.....	104
2.3. Узгодження принципів ефективності і справедливості в оподаткуванні	114
2.4. Пошук податкової межі як результат компромісу між ефективністю й справедливістю	123
2.5. Теоретичні основи визначення податкового навантаження	131
2.6. Методи оцінки й показники податкового навантаження.....	145
Література для самостійної роботи до розділу 2.....	158
Розділ 3. Податкова політика та економічне зростання	161
3.1. Податки та економічний розвиток.....	161
3.2. Вплив оподаткування доходів на трудову активність і заощадження.....	168
3.3. Формування податкової політики, орієнтованої на економічне зростання.....	175
3.4. Вплив податків на розвиток міжнародної торгівлі	191
3.5. Податкова політика в умовах фінансово-економічної кризи	201
Література для самостійної роботи до розділу 3.....	215
Розділ 4. Регулятивний потенціал податкової політики.....	218
4.1. Податкова політика як інструмент реалізації регулюючої функції податків	218
4.2. Інструменти податкового регулювання	227
4.3. Податкове стимулювання інноваційно-інвестиційних процесів	250
4.4. Податкова підтримка розвитку малого бізнесу.....	259

4.5. Соціальні аспекти податкової політики	267
4.6. Екологічне регулювання	278
Література для самостійної роботи до розділу 4.....	287
Глава 5. Актуальні питання удосконалення справляння окремих податків і зборів.....	290
5.1. Проблеми й перспективи розвитку оподаткування прибутку підприємств.....	290
5.2. Формування ефективної системи податкової амортизації в Україні.....	299
5.3. Оцінка результатів реформи оподаткування доходів фізичних осіб в Україні та шляхи її розвитку	309
5.4. Проблеми справляння податку на додану вартість	318
5.5. Фіскально-регулюючий потенціал акцизного оподаткування.....	325
5.6. Проблеми та перспективи розвитку в Україні майнового оподаткування.....	340
5.7. Розвиток системи оподаткування природокористування та природоохоронної діяльності.....	348
Література для самостійної роботи до розділу 5.....	359
Розділ 6. Ключові проблеми податкового адміністрування й протидії тіньовій економіці	363
6.1. Державне податкове адміністрування	363
6.2. Податкове адміністрування: проблеми для платників податків.....	370
6.3. Ідентифікація й управління податковими ризиками.....	377
6.4. Напрямки модернізації державної податкової служби	385
6.5. Податкова культура та проблеми її формування.....	390
6.6. Тіньова економіка як системна загроза реалізації ефективної податкової політики	399
6.7. Фактори впливу на масштаби ухилення від оподаткування.....	408
6.8. Податкове навантаження на підприємство як ключовий фактор ухилення від оподаткування.....	416
Література для самостійної роботи до розділу 6.....	425
Розділ 7. Податкова політика в умовах глобалізації.....	427
7.1. Корекція національної податкової політики під впливом глобалізаційних процесів.....	427
7.2. Міжнародна податкова конкуренція.....	436
7.3. Проблема міжнародного подвійного оподаткування.....	448
7.4. Світова Організація Торгівлі та податкова політика України.....	456
7.5. Податкова політика України в контексті європейської інтеграції	473
Література для самостійної роботи до розділу 7.....	485

Вступ

Розділ 1. Методологія формування податкової політики

- 1.1. Цель и задачи налоговой политики.....
- 1.2. Налоговая политика в системе регулирования экономики.....
- 1.3. Принципы государственной налоговой политики.....
- 1.4. Типы и методы налоговой политики.....
- 1.5. Механизм реализации налоговой политики.....
- 1.6. Налоговая политика и экономический рост.....
- 1.7. Налоговые реформы в Украине.....
- 1.8. Налоговая политика и международная интеграция.....

Література для самостійної роботи до розділу 1.....

Розділ 2. Стратегические принципы формирования налоговой политики.....

- 2.1. Эффективная налоговая политика.....
- 2.2. Справедливая налоговая политика.....
- 2.3. Согласование принципов налоговой политики в налогообложении.....
- 2.4. Поиск налогового компромисса между эффективностью и справедливостью.....
- 2.5. Теоретические основы формирования налоговой политики.....
- 2.6. Методы оценки и совершенствования налоговой политики.....

Література для самостійної роботи до розділу 2.....

Розділ 3. Налоговая политика и экономический рост.....

- 3.1. Налоги и экономический рост.....
- 3.2. Влияние налогообложения на экономический рост и сбережения.....
- 3.3. Формирование налоговой политики на экономический рост.....
- 3.4. Влияние налогов на развитие экономики.....
- 3.5. Налоговая политика и экономический рост.....

Література для самостійної роботи до розділу 3.....

Розділ 4. Регулятивный потенциал налоговой политики.....

- 4.1. Налоговая политика как регулятор экономики.....
- 4.2. Инструменты налоговой политики.....
- 4.3. Налоговое стимулирование инвестиционных процессов.....

СОДЕРЖАНИЕ

Введение	10
Раздел 1. Методология формирования налоговой политики.....	13
1.1. Цель и задачи налоговой политики.....	13
1.2. Налоговая политика в системе государственного регулирования экономики.....	27
1.3. Принципы государственной налоговой политики	33
1.4. Типы и методы налоговой политики	43
1.5. Механизм реализации налоговой политики	51
1.6. Налоговая политика в контексте теории институционализма.....	60
1.7. Налоговые реформы как результат изменений налоговой политики	66
1.8. Налоговая политика и макроэкономическая нестабильность.....	71
Литература для самостоятельной работы к разделу 1	84
Раздел 2. Стратегические ориентиры государственной налоговой политики	87
2.1. Эффективная налоговая политика.....	87
2.2. Справедливая налоговая политика	104
2.3. Согласование принципов эффективности и справедливости в налогообложении	114
2.4. Поиск налогового предела как результат компромисса между эффективностью и справедливостью	123
2.5. Теоретические основы определения налоговой нагрузки.....	131
2.6. Методы оценки и показатели налоговой нагрузки	145
Литература для самостоятельной работы к разделу 2	158
Раздел 3. Налоговая политика и экономический рост.....	161
3.1. Налоги и экономическое развитие	161
3.2. Влияние налогообложения доходов на трудовую активность и сбережения.....	168
3.3. Формирование налоговой политики, ориентированной на экономический рост.....	175
3.4. Влияние налогов на развитие международной торговли	191
3.5. Налоговая политика в условиях финансово-экономического кризиса.....	201
Литература для самостоятельной работы к разделу 3	215
Раздел 4. Регулятивный потенциал налоговой политики	218
4.1. Налоговая политика как инструмент реализации регулирующей функции налогов	218
4.2. Инструменты налогового регулирования.....	227
4.3. Налоговое стимулирование инновационно-инвестиционных процессов.....	250

4.4. Налоговая поддержка развития малого бизнеса.....	259
4.5. Социальные аспекты налоговой политики.....	267
4.6. Экологическое регулирование.....	278
Литература для самостоятельной работы к разделу 4	287
Раздел 5. Актуальные вопросы совершенствования взимания отдельных налогов и сборов	290
5.1. Проблемы и перспективы развития налогообложения прибыли предприятий	290
5.2. Формирование эффективной системы налоговой амортизации в Украине.....	299
5.3. Оценка результатов реформы налогообложения доходов физических лиц в Украине и пути ее развития.....	309
5.4. Проблемы взимания налога на добавленную стоимость.....	318
5.5. Фискально-регулирующий потенциал акцизного налогообложения.....	325
5.6. Проблемы и перспективы развития в Украине имущественного налогообложения	340
5.7. Развитие системы налогообложения природопользования и природо-охранной деятельности	348
Литература для самостоятельной работы к разделу 5	359
Раздел 6. Ключевые проблемы налогового администрирования и противодействия теневой экономике.....	363
6.1. Государственное налоговое администрирование	363
6.2. Налоговое администрирование: проблемы для налогоплательщиков.....	370
6.3. Идентификация и управление налоговыми рисками	377
6.4. Направления модернизации государственной налоговой службы.....	385
6.5. Налоговая культура и проблемы ее формирования.....	390
6.6. Теневая экономика как системная угроза реализации эффективной налоговой политики	399
6.7. Факторы влияния на масштабы уклонения от налогообложения.....	408
6.8. Налоговая нагрузка на предприятие как ключевой фактор уклонения от налогообложения	416
Литература для самостоятельной работы к разделу 6	425
7. Налоговая политика в условиях глобализации	427
7.1. Коррекция национальной налоговой политики под воздействием глобализационных процессов	427
7.2. Международная налоговая конкуренция	436
7.3. Проблема международного двойного налогообложения	448
7.4. Всемирная Торговая Организация и налоговая политика Украины.....	456
7.5. Налоговая политика Украины в контексте европейской интеграции	473
Литература для самостоятельной работы к разделу 7	480

Назва цієї книги – дещо незвичайна, секретизації вона, скоріше, блискавична.

Чому ж автори зупинилися саме на цих – не зовсім звичайній, але фінансів він є унікальним та не має пов'язано.

Насамперед, цільова аудиторія цієї книги відрізняється від звичайної – він складають найбільш високий соціально-економічний у вищій школі. Тлумачний словник «Д) у деяких країнах: учений ступінь» і також особа, що має цей ступінь, учений ступінь, що дає право на звання, що має цей ступінь...».¹

Якщо підручники для підготовки до цього ступеня навчилися писати добрі дисертації, то підготовка магістерської дисертації воістину неходжена, та до того ж має бути прокладена. Тривіальні дисертації «менше» кандидата наук – ступінь, який зрозуміти, куди ж нас веде.

Тому автори не вважають можливим писати істини. В навчальній дисертації повинна передбачати одержання ступеня.

¹ Онегов С. И., Шведова Н. Ю. Толковый словарь. – С. 337.

Навчальне видання

**ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА:
теорія, методологія, інструментарій**

Навчальний посібник

Підписано до друку 10.06.2010 р. Формат 70 x 100/16. Папір офсетний.
Гарнітура ArnoPro. Друк різнографічний. Ум.-друк. арк. 36,6.
Обл.-вид. арк. 47,58. Наклад 300 прим. Зам. № 477.

Видавничий Дім «ІНЖЕК»
61001, Харків, пр. Гагаріна, 20. Тел. (057) 7034021, 7034001.
e-mail: inzhek@vl.kharkov.ua; www.inzhek.kharkov.ua
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру України суб'єктів
видавничої діяльності ДК № 2265 від 18.08.2005 р.
Надруковано у ВД «ІНЖЕК», Харків, пр. Гагаріна, 20.

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА

теорія, методологія, інструментарій

У навчальному посібнику, підготовленому провідними фахівцями України та Росії, розглянуті теоретичні та прикладні аспекти реалізації податкової політики. Визначені концептуальні засади реалізації в податковій політиці принципів ефективності та справедливості, вплив податкової політики на економічне зростання. Розкрито зміст інструментарію реалізації податкової політики й ключові проблеми реформування системи оподаткування, податкового адміністрування та протидії тіньовій економіці. Розглянуто проблеми розвитку податкової політики в умовах глобалізаційних процесів.

Рекомендовано для використання в навчальному процесі й для самостійної підготовки магістрів спеціальності «Оподаткування», інших спеціальностей напрямку «Фінанси і кредит». Видання призначене також для викладачів, аспірантів, науковців, слухачів системи післядипломної освіти, а також для фахівців-практиків, працівників податкових органів, аудиторів, податкових консультантів

